

PASSFR.EU

A Digital Learning Platform for Generation Z:
Passport to IFRS®

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

A Digital Learning Platform for Generation Z: Passport to IFRS®

Standardul IAS® 26 Contabilitatea și raportarea pentru planurile de pensii

Funded by the Erasmus+ Program of the European Union. However, European Commission and Turkish National Agency cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

© Copyright 2021, Istanbul University

Standardul IAS 26 Contabilitatea și raportarea pentru planurile de pensii

DOMENIU DE APLICARE ȘI DEFINIȚII CHEIE

Standardul IAS 26 Contabilizarea și raportarea pentru planurile de pensii precizează conținutul și formatul situațiilor financiare pentru planurile de pensii, dacă acestea sunt întocmite. Prezentul standard stabilește practicile contabile pentru toți participanții la planurile de pensii. Acesta explică modul de raportare periodică a unor elemente precum portofoliul de investiții, randamentele și costurile investițiilor în planurile de pensii. Standardul IAS 26 completează standardul IAS 19 Beneficiile angajaților.

Planurile de pensii prevăd constituirea unui fond. Angajații pot face plăți sub formă de plăți lunare după pensionare sau în timpul perioadei de lucru, către diverse organizații, cum ar fi instituții de ajutor reciproc sau fonduri de solidaritate. Pe de altă parte, entitățile pot încerca să creeze resurse pentru plățile pe care le va face angajaților după viața profesională, investind plățile respective. Prezentul standard reglementează contabilitatea și raportarea tuturor planurilor de pensii ale participanților.

În cadrul domeniului de aplicare a prezentului standard, definițiile prezentate pentru o mai bună înțelegere a funcționării standardului sunt următoarele (IAS 26.8):

Planuri de pensii

sunt contracte prin care o entitate asigură beneficii angajaților ei în timpul sau după încetarea activității acestora (fie sub forma unui venit anual, fie ca sumă globală), atunci când astfel de beneficii, sau contribuții ale angajatorului, pot fi determinate sau estimate înaintea pensionării din prevederile stipulate printr-un document sau din experiența trecută a entității.

Planuri de contribuții determinate

sunt planurile de pensii în baza cărora sumele ce urmează a fi plătite ca pensii rezultă din contribuții la un fond și din câștigurile în urma investirii acestor contribuții.

Planuri de beneficii determinate

sunt planurile de pensii în baza cărora sumele ce urmează a fi plătite ca pensii sunt determinate utilizându-se o formulă care este, de obicei, bazată pe veniturile angajaților și/sau vechimea în muncă.

Finanțarea

reprezintă transferul de active către o entitate, alta decât entitatea angajatoare, pentru a satisface obligațiile viitoare de plată a pensiilor.

Prezentul standard nu se referă la alte beneficii ale angajaților, cum ar fi indemnizațiile de concediere sau planurile de acordare de prime. În plus, nu intră în sfera de aplicare a prezentului standard nici contractele guvernamentale referitoare la asigurările sociale.

RECUNOAȘTERE

Există două tipuri de planuri de pensii, "planuri de contribuții determinate" și "planuri de beneficii determinate", diferențiate prin câteva caracteristici.

Planuri de contribuții determinate

Situațiile financiare ale unui plan de contribuții determinate trebuie să conțină o situație a activelor nete disponibile pentru beneficii și o descriere a politicii de finanțare.

Exemplu: Entitatea E planifică contribuțiile angajaților săi prin calcularea unui procent din salariul anual curent al acestora, care variază în funcție de vechimea în muncă. Procentele aplicate sunt următoarele:

Vechime	Procent
5-10 ani	5%
10-15 ani	7%
15-20 de ani	10%
20 de ani și peste	12%

Toți angajații care au împlinit o perioadă de lucru de 5 ani în cadrul entității sunt obligați să plătească o contribuție de 5%. Toate contribuțiile sunt investite în obligațiuni guvernamentale cu o rată anuală a dobânzii de 10%. În consecință, entitatea cu un total de 4 angajați poate crea următorul plan de contribuții:

Vechime	Salariul mediu anual	Contribuția angajatului	Contribuția angajatorului	Contribuție totală	Randamentul investiției*
5-10 ani	100.000 u.m.	5.000 u.m.	5.000 u.m.	10.000 u.m.	1.000 u.m.
10-15 ani	150.000 u.m.	7.500 u.m.	10.500 u.m.	18.000 u.m.	1.800 u.m.
15-20 de ani	300.000 u.m.	15.000 u.m.	30.000 u.m.	45.000 u.m.	4.500 u.m.
20 de ani >	200.000 u.m.	10.000 u.m.	24.000 u.m.	34.000 u.m.	3.400 u.m.
TOTAL	750.000 u.m.	37.500 u.m.	69.500 u.m.	107.000 u.m.	10.700 u.m.

*Randamentul investiției = 10% * contribuția totală

Scopul raportării pentru planurile de contribuții determinate este de a furniza date privind performanța investițiilor incluse în plan și legate de acesta. În cadrul planurilor de contribuții determinate, valoarea beneficiilor care urmează să fie obținute de către participanți în perioada de pensie este determinată de contribuțiile investite în fond de către angajator sau angajați și de câștigurile din investiții obținute prin eficiența operațională a fondului. În acest caz, obligația angajatorului este îndeplinită prin transferul contribuțiilor către acel fond. În funcție de necesitate, se poate aplica o evaluare actuarială pentru beneficiile preconizate a fi obținute ca urmare a modificărilor contribuțiilor actuale și viitoare și a veniturilor din investiții.

Raportarea pentru planurile de contribuții determinate trebuie să furnizeze informații periodice despre conținutul planului și performanța investițiilor. Pentru a atinge acest obiectiv, situațiile financiare trebuie să includă următoarele informații:

- Informații privind activitățile semnificative care au avut loc în cursul perioadei, termenii și domeniul de aplicare al planului și impactul modificărilor aduse asupra participanților.
- Performanța investițiilor, tranzacțiile din decursul perioadei și poziția financiară a planului la sfârșitul perioadei.
- Explicații privind politicile de investiții.

Planuri de beneficii determinate

Acestea sunt planuri în care valoarea beneficiilor de pensionare plătibile participanților în timpul sau după încheierea perioadei de serviciu este determinată sau estimată de cele mai multe ori printr-o formulă elaborată pe baza vechimii în muncă și/sau a veniturilor angajatului. În acest context, angajaților li se plătește un anumit salariu în perioada de pensionare în schimbul unor deduceri regulate efectuate din salariile pe care le primesc în timpul perioadei de activitate.

Exemplu: Entitatea X a pregătit un plan pentru a se asigura că beneficiul anual de pensionare al unui angajat este egal cu 2% din anii de serviciu înmulțit cu media celor mai mari 3 salarii consecutive. În consecință, a fost creată următoarea formulă:

Planul de beneficii = 2% × vechimea în muncă (în număr de ani) × media celor mai mari 3 salarii consecutive

Pentru dl Aras, care are o vechime în muncă de 20 de ani și un salariu final de 60.000 u.m., câștigul înainte de pensionare se calculează după cum urmează.

Planul de beneficii = 2% × 20 × 60.000 u.m. = 24.000 u.m.

Așadar, dl. Aras ar primi 40% din veniturile sale de dinainte de pensionare.

În cadrul unui plan de beneficii determinate, entitățile își pot finanța obligațiile în intern sau în extern. Angajatorul poate alege să plătească (în extern) o contribuție către o altă entitate sau un alt fond pentru a acoperi riscurile care pot apărea în viitor, sau poate acumula fonduri și bunuri în portofoliul intern pentru a face față riscurilor viitoare.

Situațiile financiare pentru planurile de beneficii determinate includ oricare dintre următoarele:

(a) o situație care să evidențieze:

(i) activele nete disponibile pentru beneficii;

(ii) valoarea actualizată actuarială a pensiilor promise, realizându-se distincția între beneficiile legitime și cele nelegitime; și

(iii) excedentul sau deficitul rezultat; sau

(b) o situație a activelor nete disponibile pentru beneficii, inclusiv fie:

(i) o notă care să prezinte valoarea actualizată actuarială a pensiilor promise, realizându-se distincția între beneficiile legitime și cele nelegitime; fie

(ii) o referire la aceste informații într-un raport actuarial anexat.

În situația în care la data întocmirii situațiilor financiare nu a fost întocmită o evaluare actuarială, se utilizează ca bază de referință evaluarea cea mai recentă, specificându-se data la care aceasta a fost efectuată.

Conform IAS 26, trebuie prezentată metoda de calcul a valorii actualizate actuariale a sumei beneficiilor promise angajatului în cadrul planurilor de pensii. În plus, ar trebui să se ia în considerare beneficiile promise pentru serviciile prestate în condițiile specificate în plan, luând în considerare salariile actuale sau viitoare estimate ale angajatului și ar trebui explicat efectul modificărilor care ar putea afecta în mod semnificativ valoarea actualizată actuarială a beneficiilor promise asupra planului.

Scopul principal al raportării financiare pentru planurile de beneficii determinate este de a furniza informații periodice despre funcționarea planului și despre resursele financiare ale acestuia, astfel încât să poată fi evaluată relația dintre resursele create în fond și beneficiile oferite de planul de pensii. Situațiile financiare întocmite în acest scop trebuie să includă următoarele:

- În cazul planurilor de beneficii determinate, evenimentele legate de activitățile semnificative care au avut loc în cursul perioadei de raportare.
- Condițiile planului și efectul oricărei modificări a numărului de membri ai planului.
- Tranzacțiile pentru perioada respectivă, situațiile financiare ale planului la sfârșitul perioadei și performanțele investițiilor.
- Informațiile privind politicile de investiții.

Informațiile actuariale ar trebui să fie incluse în situații separate sau în unele dintre tabelele relevante.

EVALUARE

Valoarea actualizată actuarială (VAA) a beneficiilor promise la pensie

La calcularea valorii actualizate a plăților preconizate în cadrul prestațiilor de pensionare, se utilizează nivelurile salariale ale participanților din perioada curentă sau nivelurile salariale preconizate până la pensionare.

<i>Abordarea bazată pe salariul curent</i>	<i>Abordarea bazată pe salariul preconizat</i>
● Valoarea actualizată actuarială a plăților pentru beneficiile promise poate fi calculată mai obiectiv, deoarece implică mai puține ipoteze. ● Creșterile pensiilor datorate creșterilor salariale constituie obligația planului la data creșterii salariale. ● Valoarea datoriilor care trebuie plătite în caz de întrerupere sau de încetare a planului este mai apropiată de valoarea actuarială actualizată calculată pe baza acestei abordări.	● Informațiile financiare ar trebui să fie întocmite în cadrul principiului continuității activității, indiferent de estimări și ipoteze. ● Obligațiile privind prestațiile de pensionare plătibile în cadrul planurilor cu plată finală sunt determinate pe baza salariilor la data pensionării sau în apropierea acestei date. Din acest motiv, este necesar să se prevadă salariile, randamentul investițiilor și contribuțiile care urmează să fie efectuate. ● Neîncorporarea salariilor prognozate, în condițiile în care finanțarea planurilor de pensii se realizează în mare parte pe baza prognozei salariilor, poate avea ca rezultat raportarea unui exces aparent de finanțare când planul nu este suprafinanțat, sau raportarea unei finanțări adecvate când planul este subfinanțat.

În multe țări, evaluarea actuarială nu se efectuează mai des decât o dată la trei ani. În cazul în care nu s-a efectuat nicio evaluare actuarială la data întocmirii situațiilor financiare, se ia ca bază cea mai recentă tranzacție de evaluare și se anunță data evaluării respective.

Evaluarea activelor planului

Investițiile în planuri de pensii sunt prezentate la valoarea lor justă. În cazul în care aceste investiții sunt titluri de valoare, valoarea justă este dată de valoarea de piață a respectivelor titluri. În cazul în care nu este posibil să se determine valoarea justă a investițiilor, trebuie explicate motivele acestei situații.

Titlurile de valoare cu o valoare de răscumpărare fixă care sunt achiziționate pentru a îndeplini obligațiile planului relevant pot fi prezentate la cea mai recentă valoare de răscumpărare. În cazul în care investițiile sunt prezentate la o altă valoare decât valoarea lor de piață sau valoarea justă, valoarea justă este în general prezentată. Activele utilizate în activitățile fondului sunt contabilizate în conformitate cu standardele aplicabile.

PROCEDURI

Informațiile actuariale privind planurile de beneficii determinate pot fi prezentate în situațiile financiare în următoarele moduri:

1. În situațiile financiare este inclus un tabel care prezintă activele nete utilizate ca parte a fondului pentru beneficiile angajaților în timpul pensionării, valoarea actualizată actuarială a drepturilor de pensie promise și excedentul sau deficitul rezultat. Situațiile financiare includ, de asemenea, modificări ale activelor nete și valoarea actualizată actuarială a drepturilor de pensie promise. În plus, un raport actuarial separat care descrie această valoare poate fi prezentat ca anexă la situațiile financiare.
2. Ar trebui prezentate situațiile financiare care conțin activele nete utilizate în scopul acordării de beneficii și tabelele care indică modificările activelor nete. VAA a indemnizației de plecare angajate este prezentată în notele la situațiile financiare. În situațiile financiare poate fi inclus și un raport actuarial care să susțină VAA a pensiilor promise.
3. Se pot prezenta separat situațiile financiare care includ valoarea actualizată a pensiilor promise, activele nete utilizate în scopul acordării prestațiilor și situațiile privind modificările activelor nete, precum și un raport actuarial separat.

În plus față de aceste declarații, pot fi prezentate, de asemenea ca anexă la situațiile financiare, raportul administratorilor și un raport de investiții.

INFORMATII DE PREZENTAT

Următoarele aspecte trebuie, de asemenea, incluse în situațiile financiare referitoare la planul de pensii:

- Situația modificărilor activelor nete disponibile pentru beneficii,
- Un rezumat al politicilor contabile semnificative aplicate,
- Descrierea planului și impactul modificărilor aduse planului în cursul perioadei.

Situația activelor nete disponibile pentru beneficii ar trebui să includă următoarele:

- Activele la sfârșitul perioadei, clasificate corespunzător,
- Principiile de evaluare a activelor,
- Detalii privind investițiile care depășesc 5% din activele nete sau 5% din titlurile de valoare care pot fi utilizate pentru prestații sau investiții efectuate la angajator,
- Datorii, altele decât VAA a beneficiilor promise la pensie.

Situația modificărilor activelor nete disponibile pentru beneficiile care urmează să fie furnizate ar trebui să includă următoarele:

- Contribuțiile angajatorului și ale angajatului,
- Venituri din investiții,
- Plata prestațiilor / datorii
- Cheltuieli administrative,
- Alte cheltuieli și venituri,
- Impozitele calculate pe profit,
- Profitul sau pierderea rezultată din cedarea de investiții și modificările valorii investițiilor.

Planurile de pensii ar trebui să includă, de asemenea, rapoarte actuariale care să conțină valoarea actualizată a beneficiilor promise pentru pensionare pe baza nivelurilor salariale actuale sau preconizate ale angajaților, informații privind politicile de finanțare ale entității, metoda utilizată pentru a calcula această valoare și ipotezele actuariale semnificative.

EXEMPLU

Entitatea YY este o entitate de producție cu un total de 150 de angajați. În 2012, entitatea a înființat "Fundația Fondului de Pensii și Asistență a Entității YY", astfel încât angajații săi să poată primi o sumă forfetară sau plăți lunare la pensie. Prin intermediul acestei fundații, sunt create planuri de beneficii de pensionare în cadrul IAS 26, cu deduceri din salariile angajaților, plăți opționale și contribuții ale angajatorului. Consiliul de administrație al fundației este responsabil de gestionarea prudentă și strategică a activelor și a beneficiilor fondului. Din acest motiv, în toate deciziile sale, acesta urmărește să crească performanța investițiilor în conformitate cu legile și reglementările în vigoare.

Fundația investește contribuțiile în principal în instrumente financiare cu risc scăzut, cum ar fi obligațiunile guvernamentale și bonurile de trezorerie. De asemenea, entitatea investește și în acțiuni și instrumente financiare derivate. Societatea obține venituri semnificative din investițiile sale.

Situația activelor nete disponibile pentru prestațiile întocmită de entitate la 31 decembrie 2022 este următoarea:

Situația activelor nete disponibile pentru beneficii La 31 decembrie 2022		
	2022 (u.m.)	2021 (u.m.)
ACTIVE		
Investiție în Fundația Fondului de Pensii și Asistență al Societății YY (la valoarea justă)		
Acțiuni	563.361	1.899.878
Obligațiuni garantate și negarantate	29.594.268	28.186.216
Produse derivate	240.680	205.754
Imobilizări corporale	20.828.010	20.525.528
Alte instrumente de investiții	123.681	132.624
Total investiții	51.350.000	50.950.000
Creanțe		
Contribuțiile companiei	479.673	463.035
Venituri acumulate	48.327	51.965
Total creanțe	528.000	515.000
Total active	51.878.000	51.465.000
DATORII		
Datorii acumulate	64.580	72.660
Beneficii de plătit	111.420	124.340
Total datorii	176.000	197.000
ACTIVE NETE DISPONIBILE PENTRU BENEFICII	51.702.000	51.268.000

După cum se poate observa din această situație, entitatea a investit în principal în obligațiuni garantate și obligațiuni negarantate în ambele perioade. Investițiile totale ale entității sunt de 50.950.000 u.m. în 2021 și 51.350.000 u.m. în 2022. Entitatea obține venituri semnificative din investițiile sale. Se observă că contribuțiile entității au o pondere mult mai mică în activele totale ale planului decât investițiile, iar activele totale ale entității sunt de 51.465.000 u.m. în 2021 și 51.878.000 u.m. în 2022. Atunci când examinăm datoriile entității, putem observa că datoria totală, constând în prestații de plătit și datorii acumulate, este de 197.000 u.m. în 2021 și 176.000 u.m. în 2022. Astfel, activele nete disponibile pentru beneficii sunt calculate ca fiind 51.268.000 u.m. în 2021 și 51.702.000 u.m. în 2022.

Situația modificărilor activelor nete disponibile pentru prestații, întocmită de entitate la 31 decembrie 2022, este următoarea:

Situația modificărilor activelor nete disponibile pentru beneficii La 31 decembrie 2022		
	2022 (u.m.)	2021 (u.m.)
CREȘTERI ALE ACTIVEI NETE		
Venituri din investiții (inclusiv modificări ale valorii juste)	5.135.150	5.487.170
Contribuții:		
Angajat	2.524.350	2.126.365
Angajator	4.736.500	4.068.465
Total creșteri	12.396.000	11.682.000
SCĂDERI ALE ACTIVEI NETE:		
Beneficii plătite participanților	10.996.600	10.387.700
Cheltuieli administrative	965.400	898.300
Total scăderi	11.962.000	11.286.000
Creșterea netă a activelor nete	434.000	396.000
Active nete disponibile pentru beneficii (la începutul anului)	51.268.000	50.872.000
ACTIVE NETE DISPONIBILE PENTRU BENEFICII LA SFÂRȘITUL ANULUI	51.702.000	51.268.000

În situația modificărilor activelor nete disponibile pentru beneficii se poate observa că veniturile din investiții au scăzut în comparație cu anul precedent. Cu toate acestea, contribuțiile angajaților și ale angajatorului au crescut, așa cum era de așteptat. Prin urmare, adaosurile totale sunt în creștere. Atunci când se examinează deducerile efectuate din active constând în prestații plătite și cheltuieli administrative, se poate observa că și totalul deducerilor a crescut. Pe ansamblu, creșterea netă a activelor nete este calculată la 396.000 u.m. în 2021 și 434.000 u.m. în 2022. Cu aceasta, activele nete disponibile pentru prestații se calculează la 51.268.000 u.m. în 2021 și 51.702.000 u.m. în 2022.